

RÅBÄCK

Leif Östlund, leos@telia.com , sept 2023

Första gången omnämnt i 1630 års jordebok, då tillhörande Västby i ÖU.

1646 kallas hemmanet Ö:a Bäckebren. Jfr gamla namnet på Mickelstorp som var Bäck.

Hemmanet tillhörde Övre Ullerud fram till 1894.

Råbäcks kronoskattehemman med 1/8 mantal bestod 1882 av ett hemman med 145 tunnland varav 85 skog.

Gammal stavning ev Råbäckenn.

Rotelängd (R):1648-49, 1653, 1663: Knut Månsson

RL 1664-67-74: Per Knutsson. Även nämnd i DB 1683.

1696 var Britta i Råbäcken "Socknens husarma" enl sockenstämmoprotokoll.

Råbäck gränsar till L Bonäs i väster, Knutserud i öster, Skacksjö i norr, Visten i söder.

Tyvänn så finns inga dokument tillgängliga för Råbäck på Lantmäteriets historiska kartor.

Råbäck är ett av få hemman med endast en enda gård. Det andra hemmanet i ÖÄ är Kvarntorp.

Strax bortom Råbäck ligger en torvmosse om ca 30 ha där traktens bönder fram till 1960-talet tog upp torv. Den sista var Östlund i Bössviken.

Arbetet började på hösten med att med spade grävde upp fyrkantbitar som lades upp på mosskanten.

Grävningen gjordes så att det blev meterdjupa schakt. När torvbitarna frampå sommaren torkat bars de in i golv och vägglösa torvlador. Allt detta arbete var mycket tungt att utföra.

Sen på vintern när mossen var frusen kördes torven hem med häst och en torvryss efter.

Innan det kunde användas som str till djuren måste den smulas sönder i en rivmaskin.

Råbäckbäcken som utgör gräns mot L Bonäs rinner från "mossen" ned till Visten.

Detta är också anledningen till att hemmanet fått namnet Råbäck.

I nedre delen av bäcken fanns förr en "stickhyvel" som man gjorde takstickor i.

För att kunna utnyttja den bättre byggdes en damm i övre delen.

Att nämna är att "hyveljärnet" som användes hade varje bonde sitt eget.

I ÖÄ:s kyrkojournal 1786 står "utsatt vite 5 rdr för den som olovligen drager upp wattudammen vid Råbäckens qwarnar".

Råbäck

Råbäck 1'

Postadr.: Östra Ämtervik.

Areal: Total 70 har. Tax.-v. 18.500.

Jordart: Bl. ler- o, sandjord. Skogsbest.: Barr- o, lövskog. Manbyggn. uppf. i början av 1800-talet. Ekonomibyggn. uppf. 1880. 1 häst, 5 kor, 2 ungdjur, 2 svin, 15 höns. Gården till släkten i början av 1800-talet.

Äg.: Gustav Adolf Nilssons stbh, G. A. N. f. 6/2 1868. Son till Nils Nilsson o. h. h. Maria f. Nilsson. Gift med Kristina f. Larsson. Barn: Hildur f. 1894, Herbert f. 1898.

120 öre skatt

På gården finns en väl bevarad stor smedja bevarad.

Per vars hustru dog 5/5 1713, ett barn dog 1676, en dotter dog 24/9 1707

1642-64

Knut Månsson *ca 1615 †1677, g ca 1638 m Karin Persdöter *ca 1617 †1691

Barn: dotter g m Lars Jonsson Hagen ÖU, ärver 1/5 i Råbäck

Per Knutsson " 2/5 "

Lars Knutsson " 2/5 "

1665-1705

Per Knutsson *1639 †1714-01-22, g 1672 m Karin Nilsson *1643 †1713-05-05

Barn: Sigrid Persdotter †1693-03-17, og

Britta Persdotter †1698-02-02, og

Delägare under 1690-talet

Lars Knutsson *ca 1655 †1704-10-22

g 1692-10-23 m Karin Persdotter *ca 1667 i Västanå Ransäter, †1707

1706-24

Nils Larsson f 1671 d1741-12-17, 70 år,

g 1696-10-25 m Britta Nilsson, *1672 i Forsnäsleden ÖU, dog 1757-12-01, 85 år

(Nils är son till Lars Jonsson enl. ovan)

Barn: 5 st

1725-

Mågen Sven Olofsson m hustrun Ingeborg och flickan Elin

1718 drängen Sven Olofsson från N Ås ÖÄ gifter sig med pigan Ingrid Nilsson

1752 dog Sven Olofsson 65 år i Tvinsjuka f ca 1683

1759-08-15 dog hustrun Ingeborg Nilsson 56 år av tvinsot, f ca 1703.

hon hade då make nr2 dräng Bengt Segolsson g 1754-06-03.

1769-1810

Olof Svensson f1734-11-10 d1814-01-30 (79 år)

gift med Maria Nilsson från "där Nol" i Bonäs f1743 d1809 av feber (66 år)

(Marias föräldrar var Nils Larsson och hans 2:a hustru Karin Nilsson)

Barn: Britta 1763-1773

Catarina 1764- gift se nedan

Nils 1766- dog 1785 19 år

Maria 1768-

Ingeborg 1770-

Kerstin 1772-1774, 2 år av koppor

Sven 1774 31/7 som kom att **ta över gården**

Britta f d7/7 1778, 2 år av kikhosta

Britta Olsdotter 1779- 1852, flyttade 1794 till Prästbol i ÖU, **övertog 1814**

Olof 1781-

Stina 1782-

Cajsa 1787-

Måg Olof Olofsson f1758-10-04 i Kvarntorp, g1786-12-26 m Katarina Olsdotter f1764

Barn: Brita f1787

Olof f1790

Nils f1794

Torpare Petter Jonsson f1777 med hustru Karin Jonsdotter f1760 d1811

Han gifte om sig 1811 m pigan Kerstin Persdotter och flyttade till Kil 1815

1811-1834

Sven Olofsson f1774 31/7 d1857-12-15 i ÖU, som

gifte1803 sig med pigan Katarina Månsdotter f1775 i S Ås, d1848-11-04

Barn: **Nils** f1803 23/11, g 1828 m Catrina Jonsdotter f1791 12/7 (14/7 i FB) från N Ås ÖÄ,

hon dog 1832, **övertog sen 80 öre**

Maria f1809-03-07, dog 1810 i rödsot

Lars f1806, dog 1808 av "förkylning"

Lars f1811 30/7, d1881 1/12 bosatt i Visteberg, g 1844 26/12 m Maria Nilsson f1824 24/7 i Visteberg

Olof f1814 5/6, flyttade till ÖÄ före 34, **övertog senare 40 öre**, dog 1902 87 år

Maria f1816-12-19 dog 1818 i "bröstsjuka"

1834 hade Sven "afbrutet ena benet". Sven var även "sexman" (en i socknen vald förtroendemän)

1814-

Mågen Bengt Jonsson f1778 (d1824, 38 år av håll och stygn) med hu Britta Olsdotter f1779

(dotter till Olof S f1734)

Barn: Kajsa Bengtsdotter f1809 i Geijersholm ,dog 1879

Jonas Bengtsson f1810-12-23 i "- som 1838 gifte sig med Karin Bryngelsdotter f1820

från "där Öst" i Båvik, och som de övertog

Olof Bengtsson f1820 i Råbäck blev 1843 måg på Halla i Skacksjö, blev handelsman
Efter giftemålet 1804 flyttade Bengt o Brita till Geijersholm i Älvdalen som torpare.

- 1825 gifte änkan Brita Olsdotter f1779 om sig med Lars Bryngelsson f1789 från "där Öpp" i Mickelstorp, Lars bodde där till 1837 då de flyttade till "där Öpp" i Mickelstorp och han dog 1855 och Brita dog 1852. De hade en fosterdotter Brita Maria Månsdotter f1834.
Dräng Måns Bryngelsson f1792 (bror till Lars B) och som blev gift med Kajsa Bengtsdotter
- 1826 inflyttade torparen Nils Nilsson f1783 från Kil med hustrun Kerstin Persdotter
Hon hade barnen Per f1815 och Jonas Pettersson f18
De fick barnen Nils f1824 och Sven f1826 och Magnus 1829 d1835 och Kajsa 1832 d32 ,Kajsa 1833
Familjen bodde kvar 1844 men fadern Nils dog 1841, 58 år av kräfta.
1836 hade han mistat 2 kor och sökte understöd för detta.
Familjen, utfattiga o vanföra, Flyttade till Kil 1853.
- 1834 bodde föräldrarna samt Olof kvar
- 1840 **Nils Svensson** (d1851-03-03, 47 år) nu omgift (1836) med pigan Maria Nilsson f1805 och med barnen
Nils Magnus f1838 22/10, g1873 m Brita Maja Larsd. f1846 6/10, bodde på Hedegården ÖU,
fl. till. Sund 22 öre, 1879, fl. till Ulfaby i ÖU 1908
Carolina f1841 21/8 utfl till Grava 1858
Lars Gustaf f1844 23/9 d1852, 7 år, slagen av en häst
Sven Johan f1844 23/9, tvillingar
Stina Maria f1847 16/7, †1858-09-22
- Nils bror **Olof** bodde här också ev i Råbäckängafr 45 och ägde 1/24(40 öre)
g 1845 m pigan där Ner i L Bonäs, Katarina Nilsson f1819 7/9 i Skacksjö, d1900 80 år
Barn:
Nils Magnus f1845 9/8 d1846 i bröstfeber
Maria Kajsa f1847 1/6, d1848 i magsjuka
Karolina f1849 28/6 ev död 30/9 1854 4 år, mer troligt 13/51894 (44 år) i lunginflammation
oä son Nils Oskar f1883-01-12
Lars Gustav f1851 10/8 d1854
Mathilda f1854 9/5, Hon blev (om)gift med Häger och bosatt i Råbäckänga. Hon dog 1926, 72 år
Sven Johan f1856-08-03, antog efternamnet Salén
Nils Magnus f1861-01-01, utflyttad 1889 till Gävleborgs län, antog efternamnet Salén
Olof f1867-01-26 antog efternamnet Salén
Fadern Sven Olofsson och hustrun bodde också kvar
- Revers där Olof Sv lånar 743 Rd av Lars Bryngelsson mot säkerhet om 25 öre skatt i egendomen
som återbetalades 1853 av Nils Nilsson.
- 1847-48 bodde fam Nils Nilsson f1804 1/5 fr Syster i Östmansby †1850
g m Kajsa Jonsdotter f1812 20/11 i Smedsby m 3 barn.
Fam kom 47 från Visterud och flyttade 48 till Östmansby, man kan undra om orsaken.
- 1849 sålde Nils Svensson 80 öre till Nils Nilsson f1818 i Visterud (från Grängesberg) o hu Maria för 2827 Rd
1852 Såld Olof Svensson 40 öre till svågern Nils Nilsson o hu Maria för 1066 Rd 32 skilling banco.
1853 skedde en rågångsfördelning mellan Råbäck (Lars B) o L Bonäs (Jan O), från sjön o norrut tot 1740 alnar.
Änkan Maria Nilsson bodde kvar på undantag.
- 1856 inflyttade från Arvidstorp brukaren av 80 öre Johannes Andersson f1822 3/12 i Värmskog
m hu Kajsa Larsdotter f1821-12-13 i Arvidstorp och med barn o piga.
Dotter Emma *1867d1867, 3 mån av strypsjuka, son August 1857, 2 år av rödsot,
son Johan 1866, 8 år av benröta
Johannes fru Kajsa dog 1867-03-22 och
han gifte om sig 1869-06-24 med pigan Kajsa Jansdotter f1846-09-30 i Boda
Fam Johannes flyttade till Kil 1872
- 1876 Pigan (ägarens dotter) Mathilda Lovisa Nilsson f1852 i Grangärde bor kvar och står som brukare,
ogift, och har piga och dräng
Olof S står som torpare och lider av "fattigdom"
Hemmavarande Barn: Sven Johan f1856
Nils Magnus f1861

Olof f1867

Olof bodde kvar även 1900 som inhysesshjon. Han dog 1901, 87 år

1884 **ägaren** (från 1849) inflyttade från Grangärde, Ljusnarsberg (föräldrarna till pigan Lovisa)
Nils Nilsson f1818 21/9 på "Lell Sten" i Visterud ÖÄ, konstbyggmästare
g m Maria Nilsson f1822 21/10 i Skacksjö,
Hon gifte sig med drängen Nils 1847-12-26 i ÖÄ och de flyttade till Dalarna.
Barn: Lovisa f1852 i Grangärde,
Hilda f1861 i Grangärde, blev 1888-12-14 i ÖU g m Johan Axel Gustavsson Hager i Humletorp
Adolf Nilsson f1868 i Grangärde som tog över gården genom köp 1893 för 5000 kr.
Emma Maria
Hilma Maria f1855-10-16 i Grangärde
Nils N arbetade som konstvaktare i Grängesberg så länge han orkade, som efterträdare fick han mågen
h.äg.sonen Olov Jönsson Söderkvist från S Ås.
NN dog 13 nov 1893, 75 år(bouppt 1894V73s369) och begravdes i ÖÄ kyrka, som en förmögen man.
Efterlämnande makan Maria och barnen Adolf, Emma Maria g m Daniel Olsson i Grängesberg,
Matilda Lovisa g m Nils August Nolinder Elvbäck, Hilma Maria g m Olof Söderqvist Grängesberg,
Hilda g m Johan Axel Hager i Humletorp. Boets behållning 49970 Rd.

1890 Lovisa gifte sig (1889) m Nils August Nolinder f1858 inflyttad från ÖÄ,
Barn: Adla Adelia f1890 och de bosatte sig i Råbäck
Olof S med fru , bodde kvar som Inhysesshjon tills de dog 1902 (87 år) resp 1900.

1892 flyttade hela familjen Nolinder till ÖÄ (där Öst i Älvbäck)

1893 **H äg Adolf Nilsson** d1940 10/2, g1894 m pigan Kristin Larsdotter f1870 19/3 i Gräsmark, piga 1890
Barn: Hildur f1894 21/9 som **sen övertog gården gm arv (50%)**
Herbert Nilsson f1898 4/1, d1948 g12/2 1936 m Greta Börjesson I Rud f1912,
Barn: Gunnel f1936 10/5
Dödfödd gosse f1906 4/11

Modern Maria f1822 dog 1909, 86 år. **Bouppteckning 1909s87.** **Ej läst**

Där bodde då också till 1906 Karolina Jonasdatter f1854 med o.ä. dottern Signe Maria Sundkvist f1890

1914 fanns här 2 hästar, 4 kor, 1 kalv, 4 får, 2 grisar, 5 höns, 2 bisamhällen

Hildur f1894 g 24 april 1920 m folkskoläraren Erik Edqvist f 7/12 1895 i Brårud Sunne d1925 6/11 (sköt sig, 29 år)

Barn: **Sven** Erik f 26 sept 1920 d1992 gift 1953 med Signe f1928 d1989 i Sunne
Barn: Tore f1952 d2014

1924 ärvde Erik E skog i Brårud Sunne efter sina föräldrar skomakaren Johan Edqvist o hu Matilda.
Kusinsläktingar på 50-talet: Syskonen Hilda o Albert från Dalarna samt Karl o Hanna Gustafsson från Deje.

Ägs sen 1990 av **Henrik Gynnemo**.

Råbäckskolan

Ej med på karta från 1895.

Skolhustomten erhöles 1900 som gåva och avstyckades som littera 1:2 1903.

Byggs år 1902 efter att tidigare ha legat ca 1 km västerut i Bonäs. Att den byggdes här berodde på att det tillkomit ett antal hemman från Övre Ullerud där det tidigare fanns en skola i Sund.

Nya skolan hade två skolsalar och två lärarbostäder.

Skolan hade "storskola" och "småskola".

Ruth Östlund var småskolelärarinna här 1902-1938 och bodde i skolan till 1907 då hon gifte sig i Bössviken.

Ett år var det 24 elever men det var bara 20 platser.

Hennes lön 1902 var 400 kr om året och fram till 1920 hade hon ensam alla sex klasserna.

En artikel om Ruth finns i Östämtingen nr 33 (1992)

Fick sköta städning, eldning och vattenhämtning från en källa.

Erik Edqvist inflyttade 1919 fr Sunne och var folkskolärare och dog 1925 genom att han sköt.

Gifte sig 1920 m Hildur i Råbäck 24/4 1920 och fick sonen Sven 26/9 1920.

En lärarinna Alma Sofia Svensson, inflyttade 1901, utflyttad nov 1902 till Åmål

En tid fanns det en egen lärare för storskolan. En hette Elving, f1901 i Sunne

Inflyttad från Karlstad 1926 och han bodde också i skolan.

Då bodde även Emma Nordkvist f1861 och dotterdottern Astrid f1911 i Skolhuset , som "Avluserskor".
Även Sven Jörnman som senare arbetade i Sunne var här 1926-27.

Gustav Larsson med familj bodde en tid också i skolan (inflyttade från Knutserud 1925)
bl a föddes sonen Erik där 1927 och även dottern Anna 1925.

Efter skolans nedläggning 1938 köptes den (1956) av Ivar Nielmark som då hyrde ut den till fam Gösta Myrén
där då sonen Roland föddes 1938. De flyttade 1942 till Alvik i St Bonäs.
1952 bodde på 1:2 fam Axel Emanuel Blixt f1914 som då flyttade till Sunne
1953 utflyttade Erik Göran Ingvar Edqvist f1917, Viktor Emanuel Edqvist f1889, Ida Maria Olsson f Larsson f1888
till F-haga
1969 köpte Sonja Englund
Skolhuset ägs sen 1973 och bebos numera av numera av fam Ingmar Gynnemo f1928 o Birgitta f1923 d2017 .
2018 köpte Sara Ekenberg och Erik Moberg för 1 000 000 kr, tax.värde 513 000 kr.

Råbäckänga

Med på karta från 1895.

Avstyckad som Råbäck 1:3 år 1920 från moderfastigheten. Var på 2 ha och som köpare stod Gustav Häger
Och priset var 1000 kr. Var förut ett s k 50-års köp. Säljare var Adolf o Kristina Nilsson.

Finns med på karta från 1890.

1893 inflyttad från Nedre Ullerud Torparen

Anders Johan Gustaf (Johansson) Häger f1842-07-25 i Skaraborg,

g1893 m **Matilda** Olsdotter f1854 **dottern i Råbäck**

Barn: Wilhelmina Lydia Grönvall Häger f1878 i Söderala i Gävle, fosterbarn, flyttade 1899 till Gävle,
åter till Råbäck 1904, sömmerska, flyttade 1905 till Hedvig Elionora förs i Sthlm

Gustaf Ragnar Häger f1899 , flyttade till Sthlm 1919, arbetade bl a som kolare vid Grana

Rallaren Johan Häger var med och byggde Bergslagsbanan innan han kom hit.

Johan dog 18/10 1918, 76 år, pga hjärtförslamning. Matilda 1926.

Huset byggdes 1909.

Familjen Häger

1914 fanns det 1 ko, 1 kviga, 1 gris, 2 höns, 6 bisamhälle

1923 Ägare Ida och Emil Halvardsson . De flyttade 1925 till Slättne i Dalby

1932 Otto Skålberg samt Jenny Emilia Skålberg (född Holmberg) som ägare.

1936 köps fastigheten av Anders Mårten Larsson f1900 inflyttad fr Ölme m hu

1939 köps fastigheten av rävfarmsägaren Karl Gösta Herbert Eriksson (där Ner i Humletorp)
- lagfart finns först från 20/11 1946

(Gösta arbetade troligen bl a som kamrer åt Hugo Larsson vid Grana)

1947 köps fastigheten av Manne Ståhl f1901, d1976, Riksdagsmannen 1945-68 (fp),
redaktör för Karlstads-tidningen (1939-76), författare

1956 köps fastigheten av Knut Gustaf Lindberg *1906-06-12

Hans dotter Birgit Arntsen äger den sedan

1998 skrivs den över på Birgits son Just Henrik Arntsen

2000 köper Maria och Henrik Rundqvist

2014 ny ägare

Inägor

Kvarnsann, gårde nära bäcken

Intage, en jordkoja i NV kanten av Kvarnsann där man tog in myrslotter

Hegårdsänga,

Sjölöcka,

Oklart Råbäck

1854 föddes Karolina av Torp Olov Andersson och hu Stina Olsdottrt